

יבמות קי

עניין: הוא עשה שלא כהוגן

מעשי ה' – מעשי מצרים פי"ג

אמנם ענין השאלה הזאת לאחר שישאלו אשה משכנתה זר ורחוק מההקש השכלי שאמר לו מלא כל הארץ לו הכסף ולו הזהב והוא שופט כל הארץ ונמשפט יעמידה ובחר לו ישראל לסגולתו כדי לתת להם תורה והישרה נכונה, ואפילו בנתינתו להם הארץ לא רצה שיאמרו א"ה ליסטים אחס כמו שדרש רבי יצחק ושלכך התחיל התורה בבראשית משום כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים, והיאך הסכימה מדת משפטיו ישרים שישאלו אשה משכנתה ושינצלו את מצרים, וזה יהיה חסרון להדיוט שנהדיוטות על אחת כמה לאומה נבחרת אשר בחר בם בורא עולם מכל האומות והבדילם מהם במדותיהם ובדרכיהם, שודאי לא יתכן להנהיגם בתחלת הנהגתם בפעולה מנונה כזאת. וכבר רצו לומר שענין השאלה הזאת

אבל לדעתי הדבר הזה הוא כמו שאמרו רז"ל בהרבה מקומות הוא עשה שלא כהוגן לכן עושים גם כן בו שלא כהוגן, כי אמנם יפלא על דבריהם ז"ל היאך יתכן לנו לעשות שלא כהוגן, אבל ודאי הענין הוא לומר שעושים לו שלא כהוגן כדי להורות שמה שעשה הוא גם כן היה שלא כהוגן. וכמו כן אחרי שפרעה עשה שלא כהוגן להחזיק באנשים לעבדים שנאו תחת אל קורתו והוא שלח עגלות להביאם, ולקח עוד אלא להשליך בניהם אל היאר, לכן רצה המשפט האלהי הישר שיעשה בהם שלא כהוגן כדי להתפרסם שגם הוא עשה שלא כהוגן ולא כדרך המלכים. ועוד שלפי הדין כיון שפרעה כשהביאם מארץ כנען אמר להם טוב כל ארץ מצרים לכם הוא מאז הפקיר ממונם להם ודינא דמלכותא דינא. גם יתכן להיות ענין זה מדה כנגד מדה שהמצריים שעבדו תחלה בפה רך ואח"כ בפרך, כמו כן הם נצלו את מצרים בפה רך דרך-שאלה. ועוד נראה לומר

